

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1952/2538

นาง ชื่นไวย แซ่เกียงโจทก์ บริษัท หาดใหญ่ทกษิณา จำกัด กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1113, ป.พ.พ. มาตรา 391, ป.พ.พ. มาตรา 166

ย่อ / หลักกฎหมาย

ในสัญญาต่างตอบแทนเมื่อจำเลยที่1ไม่ได้ปฏิบัติการชำระหนี้ตอบแทนแก่โจทก์ตามสัญญาจำเลยที่1ยอมตกเป็นผู้ผิดสัญญาโจทก์บอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องชำระเงินค่างวดแก่จำเลยขณะจำเลยที่2เข้าทำสัญญากับโจทก์ยังอยู่ในระยะเวลาดำเนินการก่อตั้งและขอจดทะเบียนจำเลยที่1อยู่จำเลยที่2ในฐานะผู้เริ่มก่อการบริษัทจึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาที่ตนได้ทำขึ้นจนกว่าที่ประชุมตั้งบริษัทได้อนุมัติและได้จดทะเบียนบริษัทแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1113เมื่อไม่ได้ความว่ามีการอนุมัติสัญญาดังกล่าวในการประชุมตั้งบริษัทแม้จะจดทะเบียนตั้งบริษัทจำเลยที่1และจำเลยที่1เข้าถือสิทธิตามสัญญาแล้วก็ไม่เป็นเหตุให้จำเลยที่2หลุดพ้นจากความรับผิด ความรับผิดของจำเลยที่2เป็นผลเกิดจากเหตุตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา391บัญญัติไว้เมื่อโจทก์บอกเลิกสัญญาต่อจำเลยที่1แล้วยอมก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจำเลยที่2ที่จำต้องให้โจทก์ได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมความรับผิดนี้เกิดขึ้นทันทีโดยมิพักต้องอาศัยการบอกกล่าวอีกแต่ประการใด ดอกเบี้ยที่โจทก์เรียกร้องสืบเนื่องจากการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาซึ่งจำเลยที่2จำต้องให้โจทก์ได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมด้วยการใช้เงินคืนแก่โจทก์โดยให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยคิดตั้งแต่วันที่ได้รับไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา391เป็นการทดแทนความเสียหายเพื่อให้ได้กลับคืนสู่ฐานะที่เป็นอยู่เดิมหาใช่หนี้ดอกเบี้ยค้างส่งตามมาตรา166(เดิม)ไม่โจทก์จึงมีสิทธิเรียกร้องดอกเบี้ยในส่วนนี้โจทก์ ฟ้อง ขอให้ บังคับ จำเลย ทั้ง สี่ ร่วมกัน ชำระ เงินมัดจำค่างวด และ ดอกเบี้ย แก่ โจทก์ 1,701,000 บาท พร้อม ดอกเบี้ยจำเลย ที่ 1 และ ที่ 3 ให้การ ว่า โจทก์ จำเลย ไม่มี นิติสัมพันธ์ต่อกัน และ โจทก์ ไม่มี อำนาจฟ้อง

คำพิพากษา

เพราะ โจทก์ มิได้ บอกเลิก สัญญา โดยชอบด้วย กฎหมาย โจทก์ เป็น ฝ่าย ผิดสัญญา ไม่ชำระ เงิน ตั้งแต่ง วดที่ 2 ทั้ง ๆ ที่ จำเลย ที่ 1 พร้อม ที่ จะ ส่งมอบ อาคาร ให้ แก่ ผู้ซื้อ จำเลยที่ 1 จึง บอกเลิก สัญญา และ รับ เงิน ทั้งหมด ที่ โจทก์ ชำระ ไว้ แล้ว ตามข้อ สัญญา จำเลย ที่ 1 และ ที่ 3 ไม่เคย สัญญา ว่า จะ ลงมือ ก่อสร้างโรง ภาพ ยนต์ภายใน 2 ปี เดิม จำเลย ที่ 2 และ ที่ 4 ว่าจ้าง นาย เจริญ ออก แบบ ทำ โครงการ ที่พิพาท ที่ว่าง ตรง กลาง สามารถ สร้าง โรงภาพยนตร์ได้ 800 ที่นั่ง เมื่อ ก่อสร้าง แล้ว กลับ ขออนุญาต ได้ เพียง 480 ที่นั่งไม่ คืบ กับ การลงทุน จึง แจ้ง ผู้ซื้อ อาคาร ทุกคน ทราบ และ เปลี่ยน แบบเป็น โรงแรม ชั้น หนึ่ง จำเลย ที่ 1 มิได้ ประพฤติ ผิดสัญญา ถึง แม้ ไม่มี การสร้าง โรงภาพยนตร์ ราคา ที่ดิน และ อาคาร พิพาท ก็ ตก ราว ห้อง ละ1,200,000 บาท เศษ ขอให้ ยกฟ้องจำเลย ที่ 2 และ ที่ 4 ให้การ ว่า เคย เป็น ผู้ถือหุ้น และ กรรมการ ของบริษัท จำเลย ที่ 1 แต่ได้ โอน ขาย หุ้น ทั้งหมด แก่ ผู้อื่น และ ออกจาก การเป็น กรรมการ ของ บริษัท จำเลย ที่ 1 ไป แล้ว โดยสุจริต มิได้ เกี่ยวข้องกับ กิจการ ของ จำเลย ที่ 1 อีก ขอให้ ยกฟ้องศาลชั้นต้น พิพากษา ให้ จำเลย ที่ 2 และ ที่ 3 ร่วมกัน ชำระ เงินมัดจำ 100,000 บาท แก่ โจทก์ พร้อม ดอกเบี้ย ร้อยละ

เจ็ด ครั้ง ต่อ ปีจาก ต้นเงิน ดังกล่าว นับแต่ วันที่ 25 มกราคม 2522 และ ชำระ เงิน ค่างวด300,000 บาท พร้อม ดอกเบี้ย ร้อยละ เจ็ด ครั้ง ต่อ ปี จาก ต้นเงิน300,000 บาท นับแต่ วันที่ 1 ตุลาคม 2522 กับ ชำระ เงิน ค่างวด260,000 บาท พร้อม ดอกเบี้ย ร้อยละ เจ็ด ครั้ง ต่อ ปี จาก ต้นเงิน260,000 บาท นับแต่ วันที่ 10 ตุลาคม 2522 เป็นต้น ไป จนกว่า จะ ชำระหนี้แก่ โจทก์ เสร็จ แต่ ดอกเบี้ย คิด คำนวณ ถึง วันฟ้อง (21 กุมภาพันธ์ 2526)จาก ต้นเงิน 100,000 บาท ต้อง ไม่เกิน 60,000 บาท จาก ต้นเงิน300,000 บาท ต้อง ไม่เกิน 150,000 บาท และ จาก ต้นเงิน 260,000 บาทต้อง ไม่เกิน 130,000 บาท ตาม ที่ โจทก์ ขอ คำขอ อื่น นอกจากนี้ ให้ยกโจทก์ และ จำเลย ที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ภาค 3 พิพากษายืนโจทก์ และ จำเลย ที่ 2 ฎีกาศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "สำหรับ ปัญหา ที่ จำเลย ที่ 2 ฎีกา ว่า โจทก์เป็น ฝ่าย ผิดสัญญา โดย มิได้ ชำระ เงิน ค่างวด ตาม เวลา ที่ กำหนด ใน สัญญาและ การ บอกเลิก สัญญา ของ โจทก์ อ้าง เหตุ เพียง ไม่มี ไฟฟ้า และ น้ำประปามีได้ บอกเลิก สัญญา เพราะ จำเลย ที่ 1 มิได้ ก่อสร้าง โรงภาพยนตร์ นั้นเห็นว่า ตาม เอกสาร หมายเลข 5 โจทก์ บอกเลิก สัญญา โดย ระบุ เหตุ ชัดแจ้งทั้ง ใน เรื่อง จำเลย มิได้ จัด ให้ มี ไฟฟ้า และ ประปา ตาม แบบแปลน ท้าย สัญญาและ ยัง อ้าง เงื่อนไข เรื่อง การ สร้าง โรงภาพยนตร์ ชัดแจ้ง ทั้ง เหตุที่ โจทก์ อ้าง ดังกล่าว ชี้ ระบุ ไว้ ชัดแจ้ง ใน สัญญา เอกสาร หมายเลข จ. 1 และ จ. 2 ซึ่ง เป็น สัญญาต่างตอบแทน เมื่อ จำเลย ที่ 1 ไม่ได้ ปฏิบัติการ ชำระหนี้ ตอบแทน แก่ โจทก์ ตาม สัญญา จำเลย ที่ 1 ย่อม ตกเป็น ผู้ ผิดสัญญา ชอบ ที่ โจทก์ จะ บอกเลิก สัญญา ได้ โดยไม่จำต้อง ชำระ เงิน ค่างวดแก่ จำเลย และ มิพัก ต้อง คำนึง ว่า ข้อกำหนด แห่ง การ ชำระ เงิน ค่างวด ตามสัญญา เป็น ข้อสำคัญ ตาม ที่ ศาลอุทธรณ์ ภาค 3 วินิจฉัย หรือไม่ ฎีกา จำเลยที่ 2 ข้อ นี้ ฟังไม่ขึ้นสำหรับ ประเด็น ที่ จำเลย ที่ 2 ฎีกา ว่า การ จดทะเบียน เป็นนิติบุคคล ของ จำเลย ที่ 1 เป็น การให้ จำเลย ที่ 2 ไม่ต้อง รับผิดชอบ ส่วนตัว ตลอดจน โจทก์ มิได้ บอกกล่าว ทวงถาม ให้ จำเลย ที่ 2 รับผิดชอบ เห็นว่า ข้อเท็จจริง รับฟัง เป็น ยุติ ได้ว่า ขณะ จำเลย ที่ 2 เข้า ทำสัญญา เอกสาร หมายเลข จ. 1 และ จ. 2 กับ โจทก์ นั้น ยัง อยู่ ใน ระยะเวลาดำเนินการ ก่อตั้ง และ ขอ จดทะเบียน จำเลย ที่ 1 อยู่ จำเลย ที่ 2 ใน ฐานะผู้ เริ่ม ก่อการ บริษัท จึง ต้อง รับผิดชอบ ตาม สัญญา เอกสาร จ. 1 และ จ. 2 ที่ ตนได้ ทำ ขึ้น จนกว่า ที่ ประชุม ตั้ง บริษัท ได้ อนุมัติ และได้ จดทะเบียนบริษัท แล้ว ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1113 แต่ข้อเท็จจริง แห่ง คดี ตาม ที่ จำเลย นำสืบ ไม่ได้ ความ ว่า มี การ อนุมัติ สัญญาเอกสาร หมายเลข จ. 1 และ จ. 2 ใน การ ประชุม ตั้ง บริษัท แต่ ประการใดดังนี้ แม้ จะ มี การ จดทะเบียน บริษัท จำเลย ที่ 1 และ ภายหลัง จำเลย ที่ 1 ได้ เข้า ถือ สิทธิ ตาม สัญญา เอกสาร หมายเลข จ. 1 และ จ. 2 แล้ว ก็ ตามก็ ยัง ไม่เป็นเหตุ ให้ จำเลย ที่ 2 หลุดพ้น จาก ความรับผิด ดังกล่าว ได้และ ความรับผิด ของ จำเลย ที่ 2 ดังกล่าว นี้ เป็น ผล เกิดจาก เหตุ ตามที่ กฎหมาย บัญญัติ ไว้ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391กล่าว คือ เมื่อ โจทก์ ได้ บอกเลิก สัญญา เอกสาร หมายเลข จ. 1 และ จ. 2ต่อ จำเลย ที่ 1 ใน ฐานะ คู่สัญญา แล้ว ผล แห่ง การ เลิกสัญญา ดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิด หน้าที่ แก่ บุคคล ทุก ฝ่าย ที่ เกี่ยวข้อง รวมทั้ง จำเลย ที่ 2ที่ จำต้อง ให้ โจทก์ ได้ กลับคืน สู่ ฐานะ ดัง ที่ เป็น อยู่ เดิม ความรับผิดดังกล่าว เกิดขึ้น ทันที โดย มิพัก ต้อง อาศัย การ บอกกล่าว อีก แต่ ประการใดดังนี้ ปัญหา ว่า โจทก์ ได้ บอกกล่าว จำเลย ที่ 2 ก่อน ฟ้อง แล้ว หรือไม่ จึงไม่เป็น ประโยชน์ ต่อ รูปคดี ของ จำเลย ที่ 2สำหรับ ฎีกา จำเลย ที่ 2 ข้อ สุดท้าย ที่ ว่า โจทก์ ไม่มี สิทธิเรียกร้อง ดอกเบี้ย ค่า ง่ สง เกินกว่า 5 ปี ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 166 เดิม นั้น เห็นว่า ดอกเบี้ยที่ โจทก์ เรียกร้อง คดี นี้ สืบเนื่อง มาจาก การ ใช้ สิทธิ บอกเลิก สัญญาซึ่ง จำเลย ที่ 2 จำต้อง ให้ โจทก์ ได้ กลับคืน ฐานะ ดัง

ที่เป็นอยู่เดิมด้วยการใช้เงินคืนแก่โจทก์โดยให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยคิดตั้งแต่วันที่
ได้รับไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 ซึ่งเป็นการทดแทนความเสียหาย
อย่างหนึ่งเพื่อให้ได้กลับคืนฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมหาใช่หนี้ดอกเบี้ยค้างส่งตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 166 (เดิม) ดังที่จำเลยที่ 2 ฎีกาไม่ศาลอุทธรณ์ภาค
3วินิจฉัยเกี่ยวกับจำเลยที่ 2 นั้นศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาจำเลยที่ 2 ฟังไม่ขึ้นทุกข้อ
ส่วนปัญหาตามฎีกาโจทก์ที่ขอให้จำเลยที่ 2 และที่ 3 ร่วมกันชำระเงินงวดแรกที่จำเลยที่ 2 และ
3 ได้รับจากโจทก์ไปคืนนั้นจึงต้องฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ 2 และที่ 3 ได้ร่วมกันรับเงิน
ตามเช็คเอกสารจ. 10 และจ. 11 เป็นเงินงวดแรกจากโจทก์ไปตามสัญญาเอกสารจ. 1 และ
จ. 2 จริงจำเลยที่ 2 และที่ 3 จึงต้องรับผิดชอบเงินจำนวนดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ด้วย
ที่ศาลล่างทั้งสองยกคำขอโจทก์ในส่วนนี้ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาโจทก์
ฟังขึ้น"พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำเลยที่ 2 และที่ 3 ร่วมกันคืนเงินจำนวน 450,000 บาท พร้อม
ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2522 เป็นต้นไปสำหรับ
เงินต้น 200,000 บาทและนับแต่วันที่ 1 มีนาคม 2522 เป็นต้นไปสำหรับเงินต้น 240,000
บาทจนกว่าจะชำระเสร็จให้โจทก์ด้วยนอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
ภาค 3

องค์คณะ

วินัย วิมลเศรษฐ · จิระ บุญพจนสุนทร · ชูชาติ ศรีแสง

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th ·
<https://www.thaideka.online/deka/1952/2538>